

УДК 656.7

JEL Classification: L93, R40

В. Є. Командровська
М. В. Колесник
І. І. Любезна

V. E. Komandrovskya
M. V. Kolesnik
I. I. Lyubezna

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВІАТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF AIR TRANSPORT INDUSTRY OF UKRAINE

В умовах розвитку інтеграційних процесів в Україні та світі розвиток авіатранспортної галузі є важливою умовою забезпечення комунікацій між країнами, умовою ефективного розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, забезпечення сталого розвитку країни. У статті досліджено фактори, що впливають на ефективність підприємств повітряного транспорту, та основні тенденції розвитку авіатранспортної галузі, виявлено основні проблеми ринку авіаційних перевезень. Досліджено основні міжнародні спільні проекти, спрямовані на удосконалення транспортної галузі України. Зроблено пропозиції щодо шляхів вирішення виявлених проблем на ринку авіаційних перевезень: розвиток інноваційної діяльності; створення сприятливих умов для своєчасного оновлення парку літаків; розвиток інфраструктури; приведення стану інфраструктури авіаційного транспорту у відповідність до міжнародних стандартів; забезпечення безпеки польотів; покращення послуг бронювання, встановлення знижок і пільг на тарифи квитків; оптимізація системи призначення по маршрутах; стимулювання інвестиційної діяльності.

Ключові слова: авіатранспортна галузь, ефективність, пасажирські перевезення, вантажні перевезення, транспорт, інноваційно-інвестиційна діяльність.

Актуальність проблеми. Авіатранспортна галузь – одна з пріоритетних галузей економіки, яка дає змогу ефективно розвивати зовнішньоекономічну діяльність, забезпечувати задоволення потреб населення і захист економічних інтересів на міжнародному ринку. На сьогодні авіаційний транспорт є наймолодшим і найшвидкісним транспортом, але поки що залишається й найдорожчим. Однак авіатранспортна галузь в усьому світі є галуззю, що стрімко розвивається та збільшує обсяги перевезень, незважаючи на наслідки економічної кризи. Стан українського ринку авіаційних перевезень не відповідає нині сучасним світовим тенденціям, адже зниження обсягів перевезень у 2014 – 2015 роках йде врозріз з загальною світовою динамікою. Актуальність роботи полягає в необхідності пошуку шляхів виведення вітчизняного авіаційного транспорту з несприятливого стану та розробки певних заходів, на які мають звернути увагу держава та авіатранспортні підприємства для забезпечення зростання авіаційних перевезень та ефективної діяльності авіакомпаній.

Постановка проблеми. Подальший розвиток і перспективна діяльність авіатранспортних підприємств, які прагнуть працювати на світовому ринку, в першу чергу, залежить від конкурентоспроможності всієї авіаційної галузі. Актуальною проблемою підвищення ефективності та конкурентоспроможності авіаційної галузі є застарілість парку літаків, неактивне використання інноваційних технологій.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Проблеми та перспективи розвитку авіатранспортної галузі є досить важливим питанням для економіки України. Проблеми розвитку авіатранспортної галузі досліджуються у працях таких вітчизняних вчених, як Куласва Ю. Ф., Ареф'єва О. В., Григорак М. Ю., Шаповал Н. С. та ін. Однак стан ринку постійно змінюється під впливом різноманітних чинників, зокрема тих, що виникають внаслідок державного регулювання галузі, укладання міжнародних угод тощо. Тому проведені раніше дослідження враховують сучасні реалії авіатранспортного ринку не повною мірою та зміна умов функціонування галузі вимагає корегування напрямків розвитку підприємств транспорту на ринку авіаційних перевезень.

Мета статті – визначити основні чинники впливу на процеси роботи авіаційного транспорту України, з'ясувати основні причини кризи в галузі та запропонувати певні заходи щодо забезпечення ефективної діяльності авіаційних підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. На сьогодні транспортна галузь є однією з головних і найбільш розвинених галузей економіки, яка підвищує рівень життя людей, а також забезпечує найбільш ефективно і перспективно функціонування. Незважаючи на те, що транспортна галузь є досить перспективною, нині спостерігається скорочення вантажоперевезень та пасажироперевезень

в усіх видах транспорту. Це можна спостерігати за допомогою динаміки вантажо- та пасажироперевезень, що зображено на рис. 1.

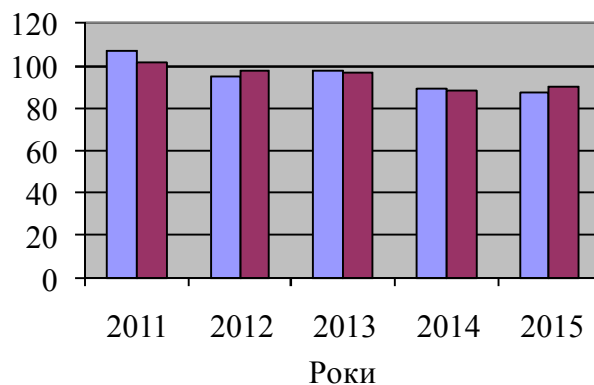

Рис. 1. Динаміка темпів зростання вантажо- та пасажироперевезень в Україні

Розглянемо також динаміку перевезень вантажів окремо за всіма видами транспорту у період з 2004 по 2013 роки (млн. т) [15] (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка перевезень вантажів за всіма видами транспорту у період з 2004 по 2013 роки

Вид транспорту	Роки									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Залізничний	462	450	479	514	499	391	433	469	457	444
Морський	9	8	9	9	8	5	4	4	4	3
Річковий	12	13	14	15	11	5	7	6	4	3
Автомобільний	1027	1121	1167	1255	1267	1069	1168	1253	1260	1261
Авіаційний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Трубопровідний	221	213	204	196	187	155	153	155	128	126
Усього	1731,1	1805	1873	1990	1972	1625	1765	1887	1853	1837

З наведених даних видно, що за останні п'ять років вантажообіг значно скоротилися, так, різниця між 2015 і 2011 рр. становила 19,6 %, а різниця в пасажирообороті – 11,7 %. Якщо розглядати динаміку окремо по кожній галузі транспортного комплексу, то можна побачити, що найбільше перевезень вантажу спостерігається в автотранспортній галузі, його динаміка за останні роки кардинально не змінювалась. Це пов'язано з тим, що автотранспорт має найнижчу собівартість перевезень, а також відзначається високою маневреністю. Друге місце серед перевезень посідає залізничний транспорт, його позитивною відмінністю є низька собівартість, а негативним чинником – низька маневреність. Трубопровідний транспорт нині зазнав значного скорочення перевезень вантажів у зв'язку з політичними факторами, які не дають на повну потужність використовувати транспортні вузли. На жаль, останнє місце серед перевезень вантажів посідає авіаційний транспорт, головною причиною цього є велика вартість перевезення [17].

Досліджуючи динаміку міжнародних перевезених вантажів окремо за всіма видами транспорту у період з 2009 по 2013 роки (табл. 2), можна зробити висновок, що найбільше вантажоперевезень спостерігається в автомобільній галузі, яка упродовж останніх років збільшила свої вантажоперевезення, друге місце посідає залізничний транспорт, який збільшив свою динаміку вантажоперевезення через низьку вартість перевезень, третє місце посідає трубопровідний транспорт, динаміка якого не зазнає значних змін і залишається перспективною галуззю (млн. т) [7].

Розвиток трубопровідної галузі пов'язаний з великою кількістю транспортних потоків і розгалуженою системою транспортних вузлів. Меншу популярність серед вантажоперевезень має морський і річковий транспорт через низьку швидкість переміщення. Останнє місце посідає повітряний транспорт, але в останні роки спостерігається значний розвиток цієї галузі через значну швидкість переміщення і високу надійність доставки.

Таблиця 2

Динаміка міжнародних перевезених вантажів у період з 2009 по 2013 роки

Вид транспорту	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Транспорт – всього	8768	8978	9167	9300	9450
Річковий	126	135	134	139	153
Повітряний	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0
Залізничний	1161	1221	1273	1312	1345
Морський	36	29	26	25	28
Автомобільний	6468	6568	6685	6753	6861
Трубопровідний	976	1024	1048	1070	1062

Зменшення обсягів перевезень призвело до значного скорочення доходів та відповідного занепаду інфраструктури транспортної галузі. За останні роки на це вплинула чимала кількість факторів: військово-політична ситуація в країні, ступінь розвитку національних транспортних коридорів, транспортні та повітряні шляхи, а також загалом погіршений стан сучасної економіки. Крім цього, на стан кожної галузі транспортного комплексу впливає низка чинників, які наведені на рис. 2 [16].

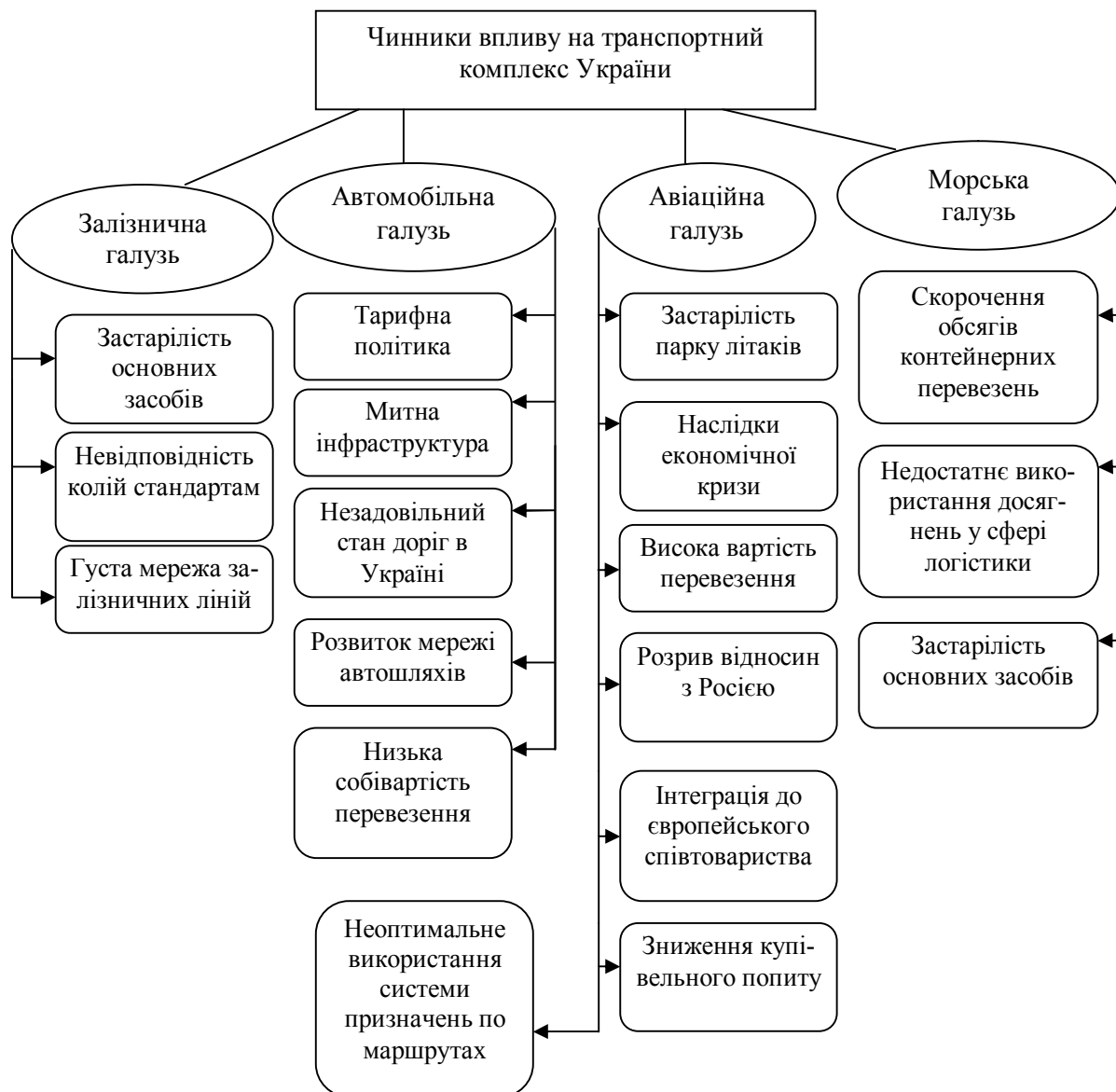

Рис. 2. Чинники впливу на транспортний комплекс України

Проведене дослідження проблем авіатранспортної галузі дозволило зробити висновок, що основна причина відставання української авіаційної галузі від світової полягає в тому, що підприємства не використовують у своїй діяльності новітні технології, інноваційні розробки, а для того щоб авіатранспортна галузь змогла бути конкурентоспроможною, підприємствам необхідно модернізувати існуючі літальні апарати, обладнання та устаткування.

Не менш важливою причиною занепаду авіатранспортної галузі України є світова авіаційна криза. Оскільки авіація є однією з головних галузей світової економіки, то під час фінансової кризи 2008 року вона зазнала негативних наслідків: різко почали знижуватися пасажиро- та вантажооборот, відбулося рекордне зростання вартості палива, яке призвело до збільшення витрат авіаперевізників, зменшення попиту на перевезення, доходи авіакомпаній різко скоротилися, через це велика кількість авіакомпаній збанкрутувала, а ті компанії, яким вдалося втриматися на плаву, до сьогодні стикаються з великими втратами.

Виділяють дві головні причини, за якими авіаційна галузь несе збитки, а саме: зниження пасажиропотоку та високі ціни на паливо. Ціна тонни авіапалива в Україні на 300-400 дол. вища, ніж в інших країнах. Інші українські авіаперевізники також відчувають істотні фінансові труднощі. Завантаженість на їх рейсах коливається на рівні 30-40 %, це змушує компанії максимально оптимізувати витрати [5]. При цьому існують компанії, які в умовах світової фінансової кризи зберегли шанси на розвиток, ними виступають бюджетні авіакомпанії, які використали прагнення людей до економії.

На зниження купівельного попиту вплинула світова економічна криза, яка призвела до різкого падіння попиту на авіатранспортні послуги країни, зменшення всіх основних виробничих показників авіатранспортної галузі та скорочення обсягів пасажирських перевезень в Україні у період з 2009 року і до сьогодні. Тому боротьба за пасажирів є досить жорсткою і винахідливою. Конкуренція між авіакомпаніями примушує учасників ринку підвищувати якість обслуговування, запроваджувати різноманітні знижки, акції та спеціальні програми для пасажирів на фоні оптимізації витрат [8].

Для авіатранспортної галузі досить значною проблемою стали судові розгляди щодо розподілу Державіаслужбою прав на польоти авіакомпаній. У судовому розгляді задіяні Державіаслужба, Атласджет, МАУ, МІУ. У зв'язку з цією ситуацією авіакомпанії зупинилися у своїй діяльності, жоден перевізник не міг отримати законні права на оперування тією чи іншою лінією. Державною авіаційною службою був розроблений власний порядок надання маршрутів, який викликав безліч питань і суперечок серед авіаперевізників, менші авіакомпанії звинувачували Державіаслужбу в лобюванні інтересів компанії МАУ.

Стосовно розриву відносин України з Росією, 25 жовтня була підписана взаємна заборона на польоти для авіакомпаній. Зі зменшенням кількості польотів значно й зменшаться доходи як авіакомпаній, так і обслуговуючих підприємств – аеропортів, аеронавігаційної служби та інших. Ця ситуація призведе до недоотримання підприємствами певних доходів, сума яких оцінюються близько семи мільйонів гривень на рік, що призведе до недоотримання київським бюджетом податків з цих сум і, відповідно, до погіршення економічних показників самих авіакомпаній, які понесуть значні втрати [1].

Прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу вимагає ефективного, якісно нового розвитку авіатранспортної галузі. Ця галузь повинна розвиватися прискореними темпами з метою сприяння швидкому економічному розвитку країни з урахуванням загальнонаціональних потреб та інтересів.

З метою активізації співпраці України і ЄС було розроблено і введено в дію низку проектів і програм, що спрямовані на використання потенційних можливостей України та підвищення ефективності взаємодії вітчизняної транспортної галузі з європейською транспортною системою (табл. 3).

Головними проектами для авіатранспортної галузі є:

- Проект Twinning «Підтримка впровадження норм та стандартів ЄС у сферах аеропортів, аеродромів та обслуговування повітряного руху/ аеронавігаційного обслуговування (ATM / ANS)».
- Проект Twinning «Гармонізація норм законодавства та стандартів України з нормами та стандартами ЄС в галузі цивільної авіації».

Проект Twinning «Підтримка впровадження норм та стандартів ЄС у сферах аеропортів, аеродромів та обслуговування повітряного руху / аеронавігаційного обслуговування (ATM / ANS)» був введений у роботу у 2013 році. Основною метою цього проекту було проведення сертифікації аеропортів та аеродромів в Україні відповідно до стандартів і норм ІКАО та майбутніх норм ЄС, забезпечення нагляду за експлуатацією та станом аеродромів, аеродромного обладнання та авіаційної наземної техніки, а також удосконалення системи нагляду за забезпеченням безпеки польотів при організації повітряного руху згідно з вимогами ЄС [9].

Таблиця 3

Проекти і програми співпраці України і ЄС в транспортній галузі

№	Назва	Бюджет (євро)	Термін	Результат
1	Проект Twinning «Підтримка розвитку мультимодального транспорту в Україні»	1,05 млн.	1,5 року 08/2012 – 05/2014	Розвиток мультимодального транспорту нині – найбільш важлива сфера інтеграційного руху в європейську спільноту. Розвиток мультимодального транспорту напряму пов'язаний із збільшенням обсягів транзитних перевезень та розширенням їх географії. Основна з переваг проекту – це підвищення кваліфікації персоналу [14].
2	Проект Twinning «Підтримка впровадження норм та стандартів ЄС у сферах аеропортів, аеродромів та обслуговування повітряного руху / аеронавігаційного обслуговування (ATM / ANS)»	1,63 млн.	2 роки 10/2011 – 09/2013	За результатами проекту розроблено ряд нормативно-правових актів стосовно сертифікації аеродромів/аеропортів України відповідно до стандартів та рекомендованої практики ІКАО; підготовлений та направлений до ІКАО Український національний план дій по емісіях; розроблено довідники та посібники для проведення аудитів, ліцензування диспетчерів; розроблено проекти нормативно-правових актів для імплементації законодавства ЄС по наземному обслуговуванню в аеропортах щодо виділення слотів, щодо аеропортових зборів, щодо ліцензування повітряних операторів [6].
3	Проект технічної підтримки «Підтримка інтеграції України до Трансєвропейської транспортної мережі TEN-T»	5,85 млн.	3,5 року 08/2011 – 12/2011	Цей проект є партнерським проектом Уряду України та Європейського Союзу, представленим в Україні делегацією Європейської Комісії у Києві. У плані запропоновано заходи для покращення ефективності та безпеки дорожнього руху, а також рекомендовано інвестиційну програму для покращення транспортної інфраструктури автомобільних доріг, залізничного, авіаційного та морського транспорту [12].
4	Проект Twinning «Підтримка розробки та впровадження транспортної політики в Україні»	0,91 млн.	2 роки 01/2009 – 01/2011	Головною метою цього проекту є розширення компетенції та можливостей Міністерства транспорту і зв'язку України шляхом передачі кращого досвіду ЄС, що дасть змогу краще управляти процесом розробки та впровадження транспортної політики [10].
5	Проект технічної підтримки «Підготовка ТЕО для портів України»	1,7 млн.	2,5 року 08/2008 – 12/2010	Підготовлено ТЕО для трьох портів в Одеській області: Одеського, Іллічівського та порту «Южний» [6].
6	Проект Twinning «Гармонізація норм законодавства та стандартів України з нормами та стандартами ЄС в галузі цивільної авіації»	0,9 млн.	2 роки 09/2007 – 07/2009	За результатами проведеної роботи впроваджені норми та стандарти ЄС в галузі цивільної авіації: Part 145, Part M, Part 66 та Part 147 [6].
7	Проект технічної підтримки «Приєднання та імплементація Україною міжнародних угод та конвенцій в галузі транспорту»	1,41 млн.	2 роки 06/2007 – 05/2009	В рамках проекту було проведено дві сесії тренінгів, присвячених питанням залізничного транспорту, а також питанням морського та річкового транспорту. Сторонами було узгоджено перелік пріоритетних конвенцій та угод у галузі транспорту й актів Європейського законодавства, норми якого Україні необхідно імплементувати [6].

Проект Twinning «Гармонізація норм законодавства та стандартів України з нормами та стандартами ЄС в галузі цивільної авіації». Основна мета проекту Twinning, до якої крок за кроком наближалися учасники протягом його реалізації, – сприяти впровадженню, адаптації норм законодавства та стандартів ЄС в авіаційній галузі України [13].

На основі проведеного дослідження для стабільного розвитку авіатранспортної галузі, збільшення обсягів перевезень та частки ринку пропонується реалізація заходів, що зображено на рис. 3.

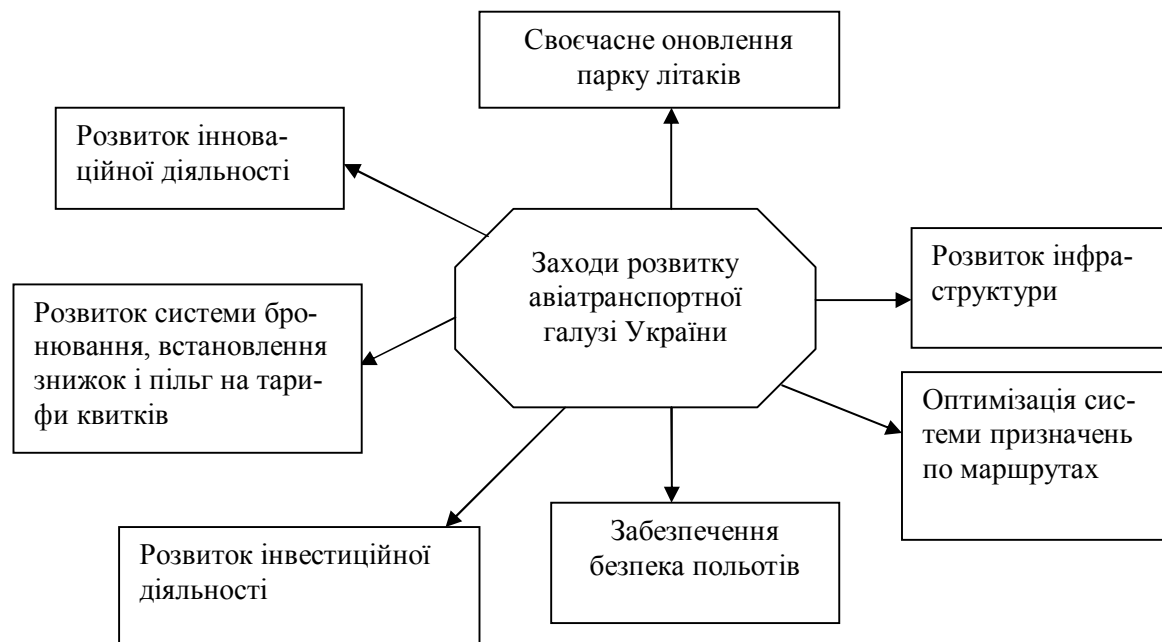

Рис. 3. Пропоновані напрямки удосконалення авіатранспортної галузі України з метою підвищення ефективності її функціонування

1. Розвиток інноваційної діяльності. В умовах конкурентної боротьби наукові винаходи і новітні технологічні процеси відіграють вирішальну роль в економічному виживанні та розвитку авіакомпаній. Оскільки з кожним роком посилюються вимоги до авіаційних систем, впроваджуються сучасні технології, удосконалюється інформаційне забезпечення.

2. Створення сприятливих умов для своєчасного оновлення парку літаків. Нині в Україні в більшості національних авіакомпаній на обліку знаходяться ще радянські повітряні судна, які потребують заміни на більш сучасні, з високим рівнем паливної ефективності та зменшеними витратами на їх технічне обслуговування.

3. Розвиток інфраструктури. Слід привести стан інфраструктури авіаційного транспорту у відповідність до міжнародних стандартів. А саме: розвивати діяльність, пов'язану з наземним обслуговуванням на аеродромах (наприклад, поточне технічне обслуговування і ремонт літальних апаратів у аеропортах); підвищити діяльність аеропортів та інших терміналів; наземним – діяльність служб з гасіння та запобігання пожежам в аеропортах, а також ефективного управління аеропортами та повітряним рухом [19].

4. Забезпечення безпеки польотів. Варто віднести до інтегруючого поняття безпеки авіації й економічну безпеку авіаційних підприємств, що є особливо актуальним для авіакомпаній країн, що розвиваються, в тому числі України, які працюють в умовах жорсткої конкуренції зі світовими лідерами авіаперевезень.

5. Покращення послуг бронювання, встановлення знижок і пільг на тарифи квитків. Розвиток системи онлайн-бронювання дасть змогу підвищити ефективність діяльності авіаційних підприємств, полегшити роботу менеджерам із продажу послуг, забезпечить швидкість і зручність при наданні послуг електронного бронювання пасажиром [2].

6. Оптимізація системи призначення по маршрутах є одним із найважливіших критеріїв розвитку авіатранспорту. Нещодавній конфлікт, який відбувся між Міністерством інфраструктури і Державіа-службою, негативно вплинув на діяльність більшості авіакомпаній. Щоб розв'язати цей конфлікт, Міністерство інфраструктури звернулося до міжнародної юридичної фірми Baker & McKenzie з про-

ханням надати юридичне тлумачення питання визначення порядку надання та анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній. 4 червня 2015 року було визначено, що повноваження з надання, анулювання, обмеження, а також прийняття прав на експлуатацію повітряних ліній належать Державіа-службі як уповноваженому органу з питань цивільної авіації. Після цього Державіаслужба допрацювала правила надання маршрутів, які викликали великий резонанс, насамперед, норма про структуру власності і вимога виконувати внутрішні рейси протягом 12 місяців до подачі заявки на нові міжнародні напрямки [11].

7. Розвиток інвестиційної діяльності. Вагоме місце посідає пошук інвесторів, які будуть готові вкладати кошти у діяльність авіакомпаній та аеропортів. Інвестори, які вклали свої інвестиції в українські авіакомпанії, зацікавлені в збільшенні вантажо- і пасажиропотоку.

Незважаючи на складну економічну ситуацію, нині розроблено наступні інвестиційні проекти, що передбачають залучення коштів іноземних інвесторів та вимагають державної підтримки, а саме:

1. Проект реконструкції аеропорту «Львів»: загальна вартість інвестиційного проекту – 21,0 млн. дол. США. Проект націлений на перетворення і реконструкцію аеропорту в конкурентоспроможний, високотехнологічний авіаційно-транспортний комплекс, що дасть змогу значно розширити та диверсифікувати можливості щодо приймання, обслуговування та відправлення повітряних суден, зміцнити безпеку перевезень, культуру обслуговування пасажирів.

2. Інвестиційний меморандум Міжнародного аеропорту «Харків»: загальна вартість проекту – 39,88 млн. дол. США (кошти інвестора). Аеропорт потребує інвестицій для підвищення класу злітно-посадкової смуги, розширення переліку повітряних суден, що можуть обслуговуватися в аеропорту, для заміни спецтехніки, підвищення культури обслуговування пасажирів.

3. Проект реконструкції Міжнародного аеропорту «Київ» (Жуляни): орієнтовна вартість проекту – 78 млн. дол. США [3].

Висновки. На сьогодні питання розвитку авіатранспортної галузі є досить актуальним. Враховуючи специфіку роботи авіатранспортної галузі і шляхи її розвитку, авіапідприємства повинні своєчасно реагувати на зміни, які вже відбулися в зовнішньому та внутрішньому середовищі, мати здатність йти на ризики, а також бути готовими до змін у майбутньому, щоб залишатися конкурентоспроможними і утримувати певні позиції на міжнародному ринку авіаційних послуг.

Список використаної літератури

1. Взаємно закрите небо [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.newsru.ua/press/30sep2015/litaky.html>.
2. Гаврилишин А. П. Розвиток авіаційного пасажирського транспорту в Україні / А. П. Гаврилишин // АЕРО-2012. Повітряне і космічне право: матеріали Всеукр. конф. молодих учених і студентів, Київ, Нац. авіаційний ун-т, 22 листоп. 2012 р. – К.: Комп'ютерпрес, 2012. – С. 383–386.
3. Дяченко Т. О. Особливості залучення інвестицій у авіаційну галузь України [Електронний ресурс] / Т. О. Дяченко // Збірник наукових праць – К.: НАУ, 2012. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/RPEI/article/view/241/230>
4. Калиновський А. О. Теоретичні та практичні засади відновлення авіаційної техніки [Електронний ресурс] / А. О. Калиновський / Нац. ун-т «Львівська політехніка». – 2008. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/20_25.pdf
5. Ларікова А. В. Аналіз діяльності авіаційної галузі в умовах світової економічної кризи: зб. / А. В. Ларікова. – К.: НАУ, 2009. – № 28. – С. 140.
6. Міжнародна технічна допомога ЄС у сфері транспорту [Електронний ресурс] / М-во інфраструктури України. – 2007. – Режим доступу: <http://new.mtu.gov.ua/content/mizhnarodna-tehnichna-dopomoga-es-u-sferi-transportu.html>
7. Міжнародні вантажні перевезення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
8. Назаренко А. С. Сучасний стан та тенденції розвитку авіатранспортної галузі України [Електронний ресурс] / А. С. Назаренко // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – Режим доступу: <http://www.info-prensa.com/article-561.html>.
9. Підтримка реалізації норм та стандартів ЄС у сферах аеропортів, аеродромів та обслуговування повітряного руху / аеронавігаційного обслуговування (АТМ/АНС)» [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://www.aviation.com.ua/news/27764/remote/>.
10. Підтримка розробки та впровадження транспортної політики в Україні [Електронний ресурс] // Ресурсний центр ГУРГ. – 2009. – Режим доступу: gurt.org.ua/news/events/1922/

11. Право на виліт [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2015. – Режим доступу : http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mHJGMPPW3r8J:www.ukrinform.ua/rus/news/pravo_na_vilet_1772221+&cd=1hl=ru&ct=clnk&gl=ua
12. Проект «Підтримка інтеграції України до Транс'європейської транспортної мережі ТСМ-Т» (Проект ТСМ-Т) [Електронний ресурс] // Інноваційне підприємство : Львів, Україна. – 2010. – Режим доступу : <http://cstei.lviv.ua/ua/item/432>
13. Проект TWINNING в авіаційній галузі став для України реальною допомогою у процесі адаптації українського авіаційного законодавства до вимог Європейського союзу [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua/ru/news/13087.html>
14. Реалізація проекту Twinning «Розвиток і координація мультимодального транспорту і логістичних процесів в Україні» [Електронний ресурс] // АМЭУ. – 2012. – Режим доступу : <http://qdpro.com.ua/node/16265>
15. Транспорт і зв'язок України 2013 : стат. зб. – К. : Держ. служба статистики, 2014. – 221 с.
16. Транспортна галузь України : проблеми і перспективи [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу : <http://ua.textreferat.com/referat-9392.html>

References

1. Vzayemno zakryte nebo (2015). [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu : <http://www.newsru.ua/press/30sep2015/litaky.html>
2. Havrylyshyn, A. P. (2012) Rozvytok aviatsiynoho pasazhyrs'koho transportu v Ukrayini. AERO-2012. Povitryane i kosmichne pravo : materialy Vseukr. konf. molodykh uchenykh i studentiv, Kyiv. Nats. aviatsiynyy un-t, 22 lystop. 2012 r. Kyiv: Komp'yuterpres, s. 383–386.
3. Dyachenko, T. O. (2012) Osoblyvosti zaluchennya investytsiy u aviatsiynu haluz' Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. Zbirnyk naukovykh prats'. Kyiv: NAU. Rezhym dostupu: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/241/230>
4. Kalynovs'kyy, A. O. (2008) Teoretychni ta praktychni zasady vidnovlennya aviatsiynoyi tekhniki [Elektronnyy resurs]. Nats. un-t "L'vivs'ka politekhnika". Rezhym dostupu: http://vlp.com.ua/files/20_25.pdf
5. Larikova, A. V. (2009) Analiz diyal'nosti aviatsiynoyi haluzi v umovakh svitovoyi ekonomichnoyi kryzy : zb. Kyiv: NAU, (28), s. 140.
6. Mizhnarodna tekhnichna dopomoha YeS u sferi transportu (2007) [Elektronnyy resurs]. Ministerstvo infrastruktury Ukrayiny. Rezhym dostupu : <http://new.mtu.gov.ua/content/mizhnarodna-tehnichna-dopomoga-es-u-sferi-transportu.html>
7. Mizhnarodni vantazhni perevezennya [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu : <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
8. Nazarenko A. S. (2010) Suchasnyy stan ta tendentsiyi rozvytku aviatransportnoyi haluzi Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. Rezhym dostupu: <http://www.info-prensa.com/article-561.html>
9. Pidtrymka realizatsiyi norm ta standartiv YeS u sferakh aeroportiv, aerodromiv ta obsluhovuvannya povitryanoho rukhu / aeronavihatsiynoho obsluhovuvannya (ATM/ANS)» (2013) [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.aviation.com.ua/news/27764/remote/>
10. Pidtrymka rozrobky ta vprovadzhennya transportnoyi polityky v Ukrayini (2009) [Elektronnyy resurs]. Resursnyy tsentr HURH. Rezhym dostupu : gurt.org.ua/news/events/1922/
11. Pravo na vylit (2015) [Elektronnyy resurs]. Ukrinform. Rezhym dostupu: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mHJGMPPW3r8J:www.ukrinform.ua/rus/news/pravo_na_vilet_1772221+&cd=1hl=ru&ct=clnk&gl=ua.
12. Proekt «Pidtrymka intehratsiyi Ukrayiny do Trans'yevropeys'koyi transportnoyi merezhi TYeM-T» (Proekt TYeM-T) (2010) [Elektronnyy resurs]. Innovatsiyne pidpryyemstvo : L'viv, Ukrayina. Rezhym dostupu: <http://cstei.lviv.ua/ua/item/432>
13. Proekt TWINNING v aviatsiyniy haluzi stav dlya Ukrayiny real'noyu dopomohoyu u protsesi adaptatsiyi ukrayins'koho aviatsiynoho zakonodavstva do vymoh Yevropeys'koho soyuzu (2009) [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.mtu.gov.ua/ru/news/13087.html>
14. Realizatsiya proektu Twinning «Rozvytok i koordynatsiya mul'tymodal'noho transportu i lohistychnykh protsesiv v Ukrayini» (2012) [Elektronnyy resurs]. AMEU. Rezhym dostupu: <http://qdpro.com.ua/node/16265>
15. Transport i zv'yazok Ukrayiny 2013 (2014): stat. zb. Kyiv : Derzh. sluzhba statystyky, 221 s.
16. Transportna haluz' Ukrayiny: problemy i perspektyvy (2008) [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://ua.textreferat.com/referat-9392.html>.

V. E. Komandrovska, M. V. Kolesnik, I. I. Lyubezna

PROBLEMS AND PROSPECTS OF AIR TRANSPORT INDUSTRY OF UKRAINE

The relevance of the work lies in the need to find ways of removing domestic air transport of adverse situation and to develop certain activities, which should draw the attention of the state and air transport companies to provide air traffic growth and effective operation of airlines.

Further development and promising activities of air transport companies, seeking to operate in the global market, primarily depends on the competitiveness of aviation industry. Obsolete fleet, without active use of innovative technologies is the actual problem of increasing the efficiency and competitiveness of aviation industry.

The aims of the article are to identify the key factors influencing the processes of aviation transport of Ukraine, to find out the main causes of the crisis in the sector and to offer certain measures to ensure efficient functioning of aviation companies.

With the development of integration processes in Ukraine and in the world the development of air transport sector is an important means of ensuring communications between countries for effective development of foreign economic relations, sustainable development of Ukraine. In the article the factors that influence on the effectiveness of air transport are researched, basic tendencies of the development of air transport industry are identified, the main problems of air transportation market are revealed. The basic international joint projects aimed at improving transport industry of Ukraine are researched. The suggestions are made for solutions of the following problems identified in the market of air transportation: the development of innovation; the creation of favorable conditions for aircraft renewal; infrastructure development; bringing the infrastructure of air transport in line with international standards; flight safety; the improvement of reservation service, the establishment of discounts and benefits on ticket rates; the optimization of routes to destination; stimulating of investment activities.

Keywords: *air transport sector, efficiency, passenger transportations, freight transportations, transport, innovation and investment activity.*